

JÖNKÖPINGS
KOMMUN

September 2009

Rocksjöområdet

-utveckling av sport- och rekreationsvärden inom Stadsbyggnadsvision 2.0

UNDERLAGSRAPPORT TILL BILDANDET AV NATURRESERVAT FÖR ROCKSJÖOMRÅDET

Kommunstyrelsens tekniska utskotts beslut 2009-09-23

Underlagsrapporten "Rocksjöområdet – utveckling av sport- och rekreationsvärden" inom ramen för Stadsbyggnadsvision 2.0 överlämnas till stadsbyggnadskontoret för att utgöra ett av underlagen i arbetet med bildande av naturreservat för Rocksjöområdet.

Beställare:

Josephine Nellerup, samhällsbyggnadsstrateg, Stadskontoret, Jönköpings kommun

Samordnare:

Ola Friberg, utvecklingschef, Fritid Jönköping, Jönköpings kommun

Konsult:

Ansvarig: Petter Lindencrona, White arkitekter AB, Stockholm

Handläggare: Tove Jägerhök, White arkitekter AB, Stockholm

Skiss kanotstadion: Fredrik Ekman, White arkitekter AB, Stockholm

Rapporten är sammanställd under januari-mars 2009

Innehåll

Inledning	4
Befintliga förutsättningar	5
<i>Karaktär och användning</i>	5
Det urbana och miljömässiga sammanhanget	12
<i>Angränsande områden</i>	12
<i>Stråk, kopplingar och barriärer</i>	12
<i>Kollektivtrafik</i>	14
<i>Störningar</i>	14
Sociala och platsspecifika värden	15
Befintliga utvecklingsplaner och projekt	16
<i>Stadsutveckling och naturreservat</i>	16
<i>Nytt gång- och cykelstråk över Rocksjöån</i>	16
<i>Kålgården</i>	16
<i>Ny bro över Rocksjöån</i>	17
<i>Vandrarhem vid Rocksjöbadet</i>	17
<i>Aktivitetscentra och ny kanotstadion</i>	17
Utvecklingspotential.....	19
<i>Ökad tillgänglighet och trygghet</i>	19
<i>Minimera störningar</i>	21
<i>Bevara och utveckla befintliga värden</i>	22
<i>Aktivitetscentra med ny kanotstadion</i>	22
<i>Förslag för ökad värdetäthet</i>	25
<i>Sammanfattning av föreslagna åtgärder</i>	26
Medverkande.....	27

Inledning

Stadsbyggnadsvision 2.0 - Staden och sjöarna antogs av kommunfullmäktige i oktober 2008. Stadens liv och innehåll är en av visionens fyra utvecklingsområden och där ingår delprojektet att ta fram en aktivitetsstrategi för bl.a. Munksjön, Rocksjön och områdena kring dessa. Föreliggande rapport utgör ett underlag inom arbetet med Aktivitetsstrategin och ska även fungera som underlag för Ramprogram för södra Munksjön, arbetet med bildande av naturreservat Rocksjön samt arbetet med en eventuell uppgraderad kanotstadion.

Arbetet har utförts på uppdrag av Stadskontoret genom Josephine Nellerup. Uppdraget utförs under ledning och samordning av Ola Friberg, utvecklingschef på Fritid Jönköping.

Syftet har varit att utreda utvecklingsbehovet för sport- och rekreation i Rocksjön och de närmaste omgivningarna. Syftet har även varit att skapa en helhetssyn kring utvecklingen av området och dess närområde samt att hitta synergier för pågående utvecklingsprojekt, framförallt för förslaget till uppgradering av befintlig kanotstadion och om detta är förenligt med bildandet av ett kommunalt naturreservat i Rocksjöområdet.

Underlag i arbetet har utgjorts av kontaktpersoner på Jönköpings kommun, rapporter och informationsblad om Rocksjöområdet. Stadsbyggnadsvision 2.0 med Inventering av natur- och

rekreationsvärden vid Munksjön har varit viktiga underlag i arbetet. Grönstrukturplanen har tillsammans med utredning Rocksjön, natur- och kulturvärden för rekreation utgjort underlag.

Ett förvaltningsövergripande möte med redovisning av Rocksjöområdets pågående utvecklingsprojekt samt inventering på plats, samt ett avstämningsmöte har utförts.

Vi har även haft ett möte med representant för Jönköpings kanotklubbar, Tyrone Ferm samt inventerat Svenska kanotförbundets önskemål för uppgraderad kanotstadion.

Metodik för utvärdering av området och dess kvaliteter baseras på Sociotophandboken, Stockholm stad, Folkhälsoinstitutets publikation Grönområden för fler samt brittiska Royal Commission on Environmental Pollution Study on Urban Environments, Well-being and Health Desk study-urban nature.

Eftersom ingen brukarvärdering utförts inom ramen för uppdraget grundar sig analysen på generell information om hur människor i Sverige använder/önskar använda urban natur/parkmark samt specifik information om hur området används idag. Den sistnämnda har erhållits av tjänstemän på Jönköpings kommun samt ur genomgång av tillgängliga underlagsrapporter.

Flygfoto över Rocksjöområdet taget från söder mot norr. Foto: Jönköpings kommun.

Befintliga förutsättningar

Karaktär och användning

Rocksjön och dess omgivande våtmarksområden är ett grönområde i centrala Jönköping. Området är 92 ha stort, varav 38 ha utgörs av vattenyta, och sträcker sig från E4 i söder, där Strömsbergsbäckens gröna stråk sammanstrålar med Rocksjöns grönområde, till Odengatan i norr. I Öster begränsas området av väg och järnvägsdragningar och i väster sträcker sig grönstråk från Rocksjön utmed Rocksjöån och Simsholmskanalen mot Munksjön i väster. I övrigt begränsas området av bostadsbebyggelse och industrier i väst och sydväst.

Rocksjöområdet norra delar har parkkaraktär och domineras av sport- och friluftaktiviteter.

Knektaparken i områdets norra del har anor från 1800-talet. Parken domineras av öppna gräsytor bevuxna med enstaka träd och friväxande buskar. I parken finns bl a kanotstadion med målhus och banor, och frisbeegolfbana.

I västra delen finns en damm med vassvegetation. Dammen är vad som återstår av den kanal som en gång förband Rocksjön med kanalen i nuvarande kanalgatans sträckning. Dammen används av skolor, bl a av Erik Dahlbergsgymnasiet, i deras

biologiundervisning för studier av smådjur etc.

Knektaparken är mycket välbesökt och utnyttjas för bl a sol, bad, picknick, idrottsevenemang och andra aktiviteter. Öppenheten är viktig för flera av parkens användningsområden. Den ger också möjlighet till vackra utblickar över Rocksjöns vattenyta.

I sydväst gränsar Knektaparken till John Bauers park som ligger i anslutning till lämningarna av Villa Sjövik, John Bauers barndomshem som revs 1965. Parken skapades på 1980-talet. Man tog fram Villans hörnstenar, røjde den gamla trädgården samt byggde lusthus och brygga. Delar av parken har en vildare karaktär som ansetts knyta an till den Bauerska bildkonsten.

Söder om John Bauers park ligger Kålgårdsparken. Området utgörs av utfyllnader och den tidigare soptippen på Framnäs. Platsen är problematisk att använda pga omfattande markföroreningar. Man har försökt täcka det förorenade området och fyllnadsmassor har skapat en stor konstgjord kulle på platsen med omfattande utsikt över området. I dagsläget anläggs en park med lekpark på området för bland annat Kålgårdsborna med flera.

Ovan: Knektaparkens frisbeegolfbana
Nedan: Befintligt målhus Kanotstadion

Ovan: Den vassbevuxna dammen i Knektaparken
Nedan: Brygga i John Bauers park

I öster gränsar Knektaparken till Liljeholmskanalen. Från en pumpstation vid Vätterns strand pumpas vatten genom en kanal i Liljeholmsparken in i Rocksjön. Kanalen klassas som ett grönstråk, och sammanbinder Liljeholmsparken med Rocksjöns naturområde. Pumpningen startades för att förbättra vattenkvaliteten i den förorenade Munksjön men påverkar även Rocksjön. Vattentillförseln gör Rocksjön klarare och mindre näringsrik än den varit under naturliga betingelser. Med samma intentioner grävdes Simsholmskanalen, för att leda rent vatten till Munksjöns södra, mest förorenade delar.

På andra sidan Liljeholmskanalen ligger friluftsbadet Rocksjöbadet. Badet har varit etablerat sedan länge och under 1900-talets första hälft fanns en stor badanläggning med brygga, omklädningsrum och hopptorn. Idag är badet mindre använt och har hård konkurrens från badplatser i Vättern, men här finns ett omklädningsrum och flytbryggor. Friluftsbadet gränsar till både bussgata och tågstation och är därmed väl tillgängligt via kollektivtrafik. Intill badet ligger idrottsplatsen Rocksjövallen. Idrottsplatsen utgjorde ursprungligen en hästhoppningsbana tillhörande A6 regementet men omvand-

lades successivt till idrottsplats i mitten av 1900-talet. Idag används idrottsplatsen av skolor samt för diverse lagidrotter, främst bollsporter. I anslutning till bollplanen finns en mindre byggnad med dusch och omklädningsrum. Idrottsplatsen kompletteras av en gång- och cykelväg som löper runt hela Rocksjön. Gång- och cykelvägen används som motionsslinga och utnyttjas för flera motionslopp. Den är även välutnyttjad av många jönköpingsbor.

Rocksjöområdets natur och vattenområde har under 1900-talet utvecklats till att bli ett av de viktigaste rekreationsområdena i centrala Jönköping. På grund av det varierade utbudet av friluftsfunktioner samt att området inte trafikerats av bilar har det fått en allt större användning som friluftsområde för tätortens skolor.

Naturvärden

Söder och sydväst om Rocksjövallen antar Rocksjöområdet en vildare karaktär med naturpräglad vegetation bestående av bl a vassar, sjöstrandsnår, kärr- och myrmarker samt lövsumpskog. Rocksjöområdet utgörs till stora delar av våtmark. Den utgör de sista resterna av ett större ursprungligt,

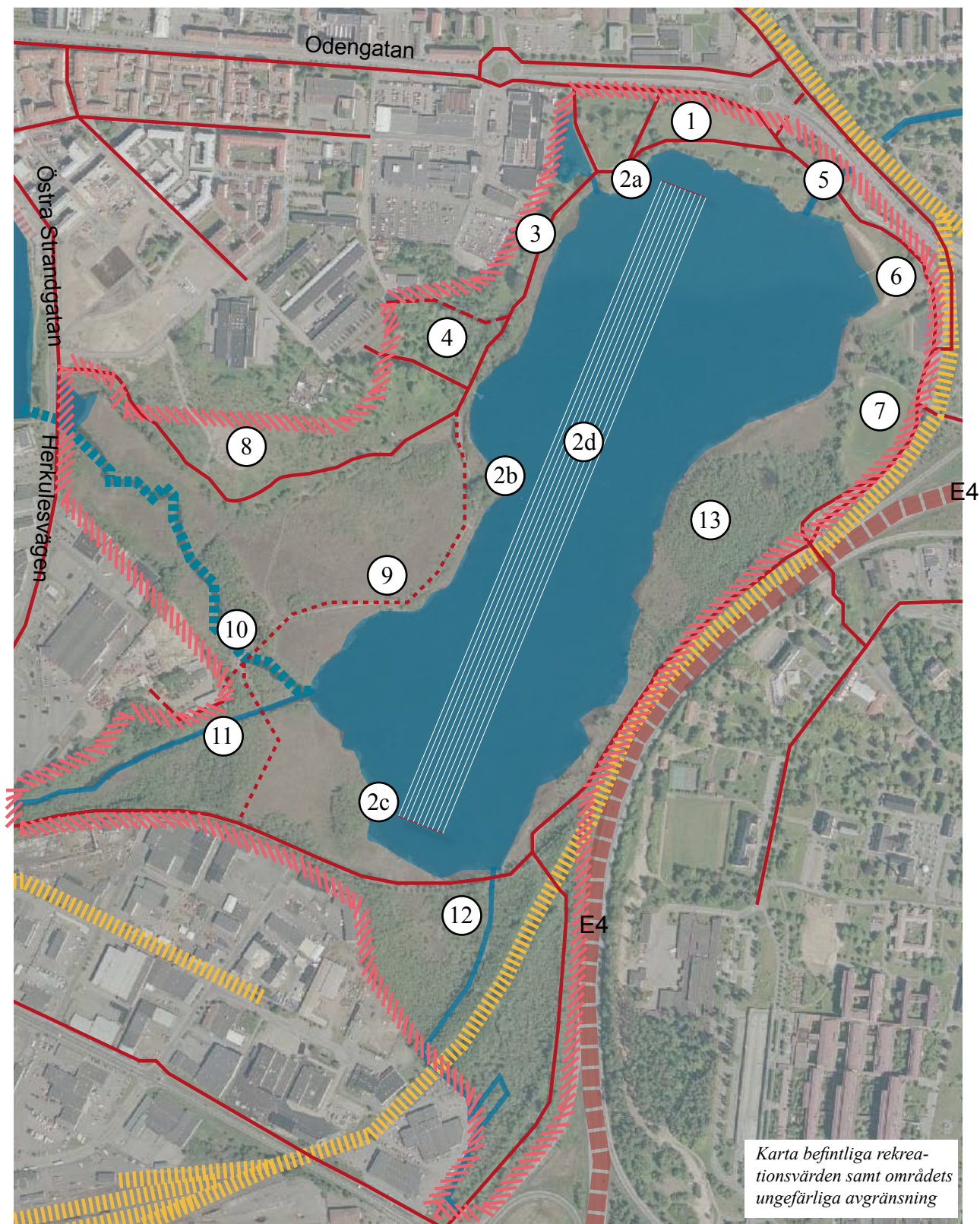

Ovan: Liljeholmskanalens klara vatten strömmar in i Rocksjön
Nedan: Rocksjöbadet med uppdragen brygga

Ovan: Befintliga faciliteter vid Rocksjöbadet
Nedan: Kålgårdens fyllnadsmassor, t h skapar en ny topografi

1. Knektaparken, evenemang, skolaktiviteter, pick-nick, sport etc
2. Kanotstadion med befintligt målhus (a), starttorn (b,c) och banor (d). Vid Kalmar udde (2b) finns även mykologiska värden.
3. Hundrastplats
4. John Bauers Park, informationsplats, lusthus, brygga
5. Liljeholmskanalen, vackert, mata fåglar
6. Rocksjobadet, bad, pick-nick, lek
7. Rocksjövallen, mötesplats, bollsporter

8. Kålgården, Framnästippen, utsikt, promenader
 9. Spång genom vassområdet med fågelskådarplatser, rekreation, naturupplevelse.
 10. Rocksjoån, naturupplevelse, vackert
 11. Simsholmskanalens grönområde, vattendrag
 12. Strömsbergsbäckens med omgivande lövskog och botaniskt intressant rikkärr, naturupplevelse
 13. Lösumpskog med al och björk.
- Cykel- och gångvägar markeras med heldragen röd linje och gångväg med streckad röd linje

sammanhängande våtmarksområde söder om Vättern. Specifika klimatiska förhållanden orsakade av Vättern gör att ett brett utbud av arter trivs i området.

Naturtyperna innehåller höga botaniska värden såväl som ornitologiska och mykologiska med flera hotade arter. Sedan början av 1990-talet förekommer bäver i Rocksjön. Även utter har påträffats i området och stammen är på väg att återhämta sig. Sedan några år tillbaka pågår arbetet med att skydda vassområden från igenväxning. Delar av området slåträs därför regelbundet.

Det naturpräglade området har gjorts mer tillgängligt för allmänheten genom att man byggt en 900 m lång handikappanpassad spång från kärret söder om John Bauers park genom vassarna ner över Rocksjöån och Simholmskanalen. Spängerna knyts ihop med befintliga gång- och cykelstråk. Längs spången finns både gömsle och fågelskådarplats.

Även fiskfaunan är mycket rik. I Rocksjön finns såväl vanliga arter som skyddsvärda. Av de skyddsvärda arterna är nissöga som föredrar sandbottnar med lite ditritussediment som återfinns vid badplatsen. På grund av de vegetationsrika bottenarna är Rocksjön även en viktig reproduktionslokal för lekande fisk. Rocksjöområdet innehåller så

många olika arter och organismer att det betraktas som unikt så centralt i en tätort. Här finns också möjlighet till kräftfiske.

Förutsättningarna gör Rocksjön till en rekreationsplats för fritidsfiskare, ornitologer och allmänt naturintresserade Jönköpingsbor. Här finns goda möjligheter för naturpedagogik och för att studera artrikedom. På grund av naturvärdena erbjuds i området idag bl a fågelguidningar, ringmärkning öppen för allmänheten och fladdermussafari.

Ovan: Gång och cykelstråk längs Rocksjöns östra sida

Ovan: Rocksjövädden med tillgång till omklädning och toaletter
Nedan: En handikappanpassad spång går genom vassarna

Ovan: Fågelskådarplats längs spången
Nedan: Vy från passage över Rocksjöån

Kulturvärden

Våtmarkerna kring Rocksjön och Munksjön utgjorde en gång förutsättning för Jönköpings placering. Staden flyttades på 1610-talet från väster om Munksjön till Sanden, sandreveln öster om Munksjön, eftersom de svårforcerade våtmarkerna utgjorde skydd mot fiender. Stadsgränsen från 1610-1909 då Ljungarums socken införlivades med Jönköping kan fortfarande avläsas i skillnaden mellan Kålgårdens bebyggelse och de naturpräglade delarna norr om Rocksjöån.

Rocksjön användes som betes- och slåttermark i kombination med vass- och virkestäkt fram till 1900-talets första årtionden. Denna markanvändning skapade ett öppet landskap runt om Rocksjön. Spåren av hävden är synliga på fotografier ända fram till 1950-talet. Efter att hävden upphört har området präglats av igenväxning.

I takt med att Jönköping växt och utvecklats har mer och mer av de ursprungliga våtmarkerna tagits i anspråk för bebyggelse. Under de senaste 60 åren har utfyllnader främst gjorts på Rocksjöns västra sida.

I Rocksjöområdet har fyra fornlämningar påträffats. Ingen av fornlämningarna är fast men deras noterade läge berättar om områdets historiska betydelse.

De utpekade områdena har döpts till Spängerna, Rackaretorget, Kalmar udde och Östra badhuset. Spängerna var ett övergångsställe som användes för att ta sig över sankmarkerna kring Rocksjöån. Rackaretorget var under 1700-talet en avrättningsplats. Kalmar udde tros ha fått sitt namn genom förvanskning av det ursprungliga Kalnamaden som användes under 1700- och 1800-talen. Östra badhuset markerar platsen för det gamla kallbadhuset. Fornlämningarna beskrivs mer utförligt i "Utredning Rocksjön" från 2005. En viktig kulturhändelse som äger rum i parken är firandet av John Bauers födelsedag. Firandet görs med en historisk vandring från Läns museet via Kålgården till John Bauers park. Rocksjöns kulturhistoria är ett immateriellt värde som utgör en ytterligare dimension och resurs för rekreationsvärdena i området.

Karta kulturvärden

1. John Bauers Park
2. Spängerna
3. Rackaretorget
4. Kalmar udde
5. Östra badhuset

Ovan: John Bauers park vilda delar utgör en viktig häckningslokal för fåglar vid Rocksjön

Nedan: Parkens avgränsning kan vara svår att uppfatta.

Tabell användning

Aktivitet:	Plats:	Antal deltagare:	Önskemål/behov:
Vårruset (IKHP) (damer)	Knektaparken	7000 - 11000	Bättre faciliteter och service ökad öppenhet
Grabhalvan (IKHP) (herrar)	Knektaparken	1000 - 1500	Bättre faciliteter och service ökad öppenhet
Hittaut.nu (IKHP) motionsaktivitet	Knektaparken	500 - 1000	Bättre faciliteter och service ökad öppenhet
Mindre motionsevenemang (IKHP)	Knektaparken	200 - 500	Bättre faciliteter och service ökad öppenhet
Kanottävling nationell nivå	Kanotstadion Rocksjövallen	150 - 200 plus 500 publik/tävling	Utökat målhus, nya starttorn, bättre faciliteter för omklädning samt bättre läktare Fördubbling av antal evenemang
Kanottävling internationell	Kanotstadion Rocksjövallen	200 - 300 plus 600 publik/tävling	Utökat målhus, nya starttorn, bättre faciliteter för omklädning samt bättre läktare Fördubbling av antal evenemang
Naturguidning (Ringmärkning, Fågelguidningar, Fladdermussafari)	Till största delen längs spången	ca 450/år	Samlingsplats faciliteter Bildande av naturreservat för att skydda natur- och rekreations- värden
Kräfftiske, barn- och ungdomsfiske, pimpelfiske	Från strand och båt (eka)	Mycket kräfftiske på sensommaren. Ca 20 pers fiskar regelbundet. Övriga uppgifter saknas	Skyltar om fiskevårdsområdets bestämmelser. (Dessa ska sättas upp av Jönköpings fiskeklubb när området fastställts.)
Bad, vattenlek etc	Rocksjöbadet	Uppgift saknas	Bättre faciliteter, omklädning etc
Bollsport, fotboll etc	Rocksjövallen	Fotbollsföreningar Skolor i närområdet	Bättre cykelparkering och service
Närrekreation motion, löpning, jogging och promenader	Gångvägar, spång, parkrum	Boende och arbetande i närområdet	Ökad trygghet och tillgänglighet. Högre standard.
Hundrastning	Hundrastgård och gång- och cykelstråk	Boende och arbetande i närområdet	Ökad trygghet
Cykling	Korsande cykelvägar	Boende och arbetande i närområdet	Ökad trygghet, bättre vägvisning och tillgänglighet
Naturupplevelse, stressreducering	Bättre tillgänglighet till naturpräglade områden. Bättre vägvisning information och trygghet	Uppgift saknas	Fler fågelskådarplatser, mer information, mindre störningar, tex nedskräpning.
Undervisning (naturvetenskap)/ friluftsdagar	Knektaparken, Rocksjövallen m m	Skolor i närområdet (Erik Dahlbergsgymnasiet Kålgårdsskolan)	Omklädningsrum, toaletter, samlingsplatser.
Triathlon	Uppgift saknas aktivitet ska ske under 2009	Uppgift saknas	Uppgift saknas

Teater/musik arrangemang	Knektaparken Aktivitet ska ske under 2009	Uppgift saknas	Uppgift saknas
UPPTECH Undersökningar, studier av smådjur m m	Uppgift saknas Aktiviter har ej påbörjats ännu	Uppgift saknas	Uppgift saknas
Frisbeeaktivitet	Knektaparken aktivitet ska ske under 2009	Uppgift saknas	Uppgift saknas

Sammanställning av grönområdets användare idag, planerad användning och önskemål för framtida utveckling.

Vad gäller guidningar vid Rocksjön planeras i år ca tio fågelguidningar, guidning inför reservatsbildning, cykelguidning med Rocksjön som stopp samt håvning av smådjur vid sjön. En upprustning och

nyanläggning av Kålgårdsparken skapar goda förutsättningar för besök och aktiviteter även i dessa delar. Parken med sitt centrala läge kan bidra till att locka fler jönköpingsbor ut i Rocksjöområdet.

Utblickar från Knektaparken söderut över Rocksjöns vattenyta. Öppenheten i Knektaparken är viktig för flera av parkens arrangemang

Det urbana och miljömässiga sammanhanget

Angränsande områden

Rocksjöområdet ligger inom 1 km från områdena Öster, Kålgården och Liljeholmen, stadsbebyggelse som innehåller en blandning av bostäder, verksamheter och service. Hela verksamhets-/industriområdet söder om Rocksjöområdet mellan Munksjön och E4 ligger också inom 1 km från friluftsområdet. A6-området och sjukhusområdet, med sina verksamheter ligger öster om E4 och är belägna inom 1 km räckvidd. Park och grönområden som angränsar till Rocksjöområdet är Liljeholmsparken och Munksjön. Rakt söderut, söder om E4 ligger Strömsbergs naturreservat som är ett större sammanhängande naturområde. Sammanfattningsvis ligger området idag helt inbäddat mellan olika stadsdelar och trafiksystem i ett centralt läge i Jönköpings tätort.

Stråk, kopplingar och barriärer

E4 med stora trafikplatser och järnvägen utgör kraftiga barriärer mot öster. Utformningen av Odengatan öster om Tullportsrondellen gör att även den utgör en barriär med hård trafikerad. Östra Strandgatan som övergår i Herkulesvägen söderut är i dagsläget en flaskhals för biltrafiken med köer och täta trafikflöden. Rocksjöområdet gränsar också till flera större verksamhetsetableringar av industrikaraktär. Dessa utgör barriärer mot området eftersom många av säkerhetsskäl hålls stängslade. De saknar ofta god infrastruktur för oskyddade trafikanter, funktionell belysning och kan upplevas övergivna och därmed otrygga under kvällstid och helger.

Odengatan norr om Rocksjöområdet är så trafikerad att planskild korsning behövt anläggas. Passagen kan ge en trygg passage trafikmässigt men riskerar att utgöra en otrygg miljö, främst under kvällstid.

Rocksjöområdet fungerar som cykel- och promenadstråk mellan stadsdelarna österut och centrala Jönköping, främst dagtid. Området används också som cykel- och promenadstråk mellan stadsdelarna i norr och söderut mot Strömsberg och industriområdena. Bron över E4 och järnvägen strax söder om Rocksjövallen trafikeras av många cyklister trots besvärliga höjdförhållanden, för att åstadkomma tillräcklig fri höjd över järnvägen. Tunnelpassagen under järnvägen, i anslutning till Rocksjö station har upplevts som otrygg och man har vidtagit åtgärder för att förbättra sikten genom breddning. Området mellan gång- och cykelbrons bank och järnvägen är ett annat område som upplevs otryggt av dem som färdas genom området.

Trafikleder, trafikplatser och planskilda korsningar kan göra orienteringen mellan angränsande områden svår för oskyddade trafikanter.

Delar av Rocksjöns våtmarker utgör en viktig spridningskorridor för växter och djur. De viktigaste spridningskorridorerna följer vattendragen utmed strandbuskar, vassar och olika sumpskogar. Viktiga spridningskorridorer löper längs Liljeholmskanalen, Rocksjöån och Strömsbergsbäcken och knyter ihop området med Vättern, Liljeholmsparken och Munksjön och med Strömsbergs naturreservat.

Ovan: Täta trafikflöden på Östra Strandgatan gör passage svår för oskyddade trafikanter.

Nedan: Cykelbron över E4 och järnväg används flitigt trots problematiska höjdförhållanden för cyklister.

Gång- och cykelvägar med höga rekreationsvärden markeras med breda streckade röda linjer.

Parkområden skrafferas och naturpräglade områden är enfärgade gröna.

Befintligt naturreservat markeras med gul färg.

Identifierade grönstråk markeras med gröna pilar.

Gula ringar markerar viktiga utvecklingsområden för friluftstråk. (Från Inventering av natur- och rekreationsvärden vid Munksjön)

Hållplatser för bussar och tåg markeras m HPL respektive J. Områdena öster om E4 och järnvägen samt söder om Rocksjön domineras av verksamheter, främst vård och handel. Norr om Rocksjöområdet och Rocksjön återfinns blandad stadsbebyggelse.

P-symbolen visar var parkeringsmöjligheter finns i anslutning till området.

Det finns inga vattenvägar öppna för båttrafik mellan Rocksjön och angränsande vattendrag. De flesta vattendragen är kulverterade genom väg och järnvägsbankar. Rocksjöån, den enda icke kulverterade vattenvägen mellan Rocksjön och Munksjön är för närvarande inte öppen för båttrafik eftersom bron över ån inte har tillräcklig fri höjd för att ens roddbåtar eller kanoter ska kunna passera. Flödet mellan Rocksjön och Munksjön regleras i en vattendom. Förändringar i vattenflöde genom Rocksjöån kan bli följden av en förändrad brokonstruktion vilket måste beaktas.

Kollektivtrafik

Rocksjön bedöms i dagsläget ha relativt god tillgänglighet med kollektivtrafik. Stadsbussar trafikerar såväl Östra Strandgatan, Herkulesvägen som Odengatan och Rekrytvägen. Områdets närmaste hållplatser finns vid Rocksjo station, Tullportsgatan, Vinterviken, Maxi Ica och Kiselvägen. Området har även en järnvägsstation, Rocksjo station, belägen strax nordost om Rocksjövallen. Stationen trafikerar av länståg, som alltid stannar vid Rocksjo station.

Rocksjo järnvägsstation används av bl a många som arbetar i A6 och sjukhusområdet. Från stationen erbjuds utblickar över Rocksjöområdet.

Klotter förekommer på flera ställen i grönområdet. Här på gömsle längs spång genom vassområdet.

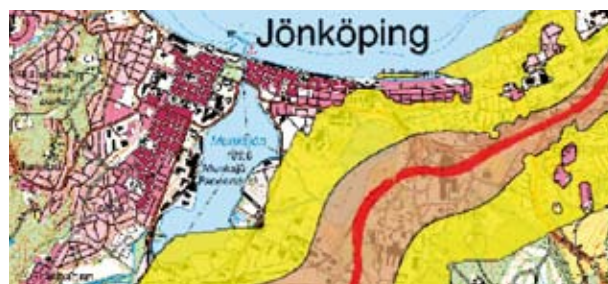

Störningar

Trafiklederna kring Rocksjön utgör inte bara kraftfulla barriärer för den som vill nå området. Genom bullerstörningar minskar områdets rekreativa inverkan, främst avseende stressreducering och mental återhämtning men det kan även göra det svårt att föra samtal och dränka grönområdets naturliga ljud. Hela området är kraftigt bullerstörd, dvs har en bullernivå över 55 dB (A). I området närmast E4 uppgår värdena till 75 dB (A). En kvalitativ park-/naturmiljö bör inte störas av buller högre än 50 dB (A). Störningar av bl a buller riskerar att reducera delar av Rocksjön till impediment där rekreationsvärdena minskar.

Skadegörelse, klotter och nedskräpning bidrar till otrygghet och kan utgöra störningar för den som vill njuta av park- och naturupplevelsen. Kraftig nedskräpning förekommer främst längs verksamheter utmed gång- och cykelvägen i Rocksjöns södra delar men klotter förekommer på i stort sett samtliga skyltar i området, på kanotklubbens hus och längs träspången i gömsle och på fågelskådarplatser. Samtliga av målhusets fönsterrutor har krossats.

Upplag av gamla bryggor, klottrade containrar etc är ytterligare element som riskerar att ge Rocksjön ett skräpigt uttryck. Klotter och nedskräpning kan föda en känsla av att "ingen bryr sig" och därmed göra problemet med nedskräpning värre.

Karta över uppmätt vägbuller från E4, 2006. Källa Vägverket

Klotter förekommer även på skyltar och papperskorgar.

Sociala och platsspecifika värden

Parker utgör idag de sista offentliga platser i städer som är fria från kommersiella budskap. De inbjuder till social samvaro genom t ex lekar, spel och övriga rekreationsaktiviteter. Gemensamt för många av parkernas aktiviteter är att de är gratis och allmänt tillgängliga. Därmed är de öppna även för dem med begränsade ekonomiska resurser som t ex barn, ungdomar och socialt utsatta grupper. Parken och naturmiljön är en demokratisk arena och god plats för integration. Parker och stadsnära naturområden utgör en viktig källa till förståelse för våra livsvillkor i en allt mer urban kultur där kunskapen om natur och miljö lätt kan urholkas.

En viktig förutsättning för park- och rekreationsmiljöer i centrala lägen är, förutom att de är lätt åtkomliga och tillgängliga, att de är värdetäta, dvs att de kan användas av många och för många skiftande aktiviteter.

Rocksjöområdet utgör ett mycket värdetätt område med tanke på alla dess skilda värden och möjliga olika aktiviteter som idag kan utövas inom området.

Vid Rocksjön finns möjligheter för flertalet friluftaktiviteter av vilka flera beskrivits ovan. Här kan man spela boll, ha picknick, kasta frisbee, jogga, promenera, cykla, rasta hunden och paddla kanot. Här finns möjlighet att åka skidor om vintern samt bad och vattenlek om sommaren. En viktig kvalitet som Rocksjön erbjuder är avskildhet från trafik, vilket gör området extra värdefullt för barn.

För den naturintresserade finns möjligheter till studier av artrikedom och natur. Här kan man fiska och mata fåglar. I arbetet med att utveckla grönområdet är det viktigt att bevara och utveckla förutsättningarna för aktiviteterna, såväl de befintliga som att tillskapa nya. Svensk forskning pekar ut åtta huvudkvaliteter som avgör attraktiviteten hos stadsnära grönområden. Dessa kvaliteter efterfrågas generellt i parker och urbana naturområden. Huvudkategorierna är: det vilda, artrika, rymliga, rofyllda, lekfulla, festliga, kulturella och det som bidrar till möten mellan människor.

Om man jämför aktiviteterna vid Rocksjön med de viktigaste värdebegreppen från sociotopkartan från Stockholm framkommer att området erbjuder ca hälften av de 27 viktigaste värden som identifierats i samarbete med brukargrupper. Området erbjuder mest för den sport- och naturintresserade.

Barn, ungdomar, vuxna och äldre har lite olika behov för sin utomhusvistelse. Barn efterfrågar naturlek, äventyrslek, vild natur och djurhållning. Ungdomar söker en bra mix av såväl folkliv som avskildhet. Vuxna söker främst motion och ro samt bildning i form av natur- och kulturupplevelser. Äldre behöver en tillgänglig miljö. De föredrar lugn och ro men vill gärna ha miljöer med barn och folkliv nära. Blomsterprakt, vardagsnatur och historia uppskattas också mycket av de äldre.

För att motverka segregation är det viktigt att hitta en god balans mellan olika brukargrupper så att natur/parkmiljöerna blir värdefulla för alla.

Foto: Jönköpings kanotklubb

Befintliga utvecklingsplaner och projekt

Stadsutveckling och naturreservat

Jönköping kommun arbetar för närvarande med att ta fram ett ramprogram för stadsutveckling, kring södra delen av Munksjön, som ska ge förutsättningar för framtida stadsutveckling i området. Arbetet innebär en utveckling och konkretisering av Stadsbyggnadsvision 2.0, som antogs av kommunfullmäktige i oktober 2008. I stadsbyggnadsvisionen identifieras Rocksjön som urban natur, dvs ett område för närkontakt mellan människor och vild flora och fauna. I takt med ett allt mer industrialiserat jord och skogsbruk samt en ökande igenväxning av landsbygdens kulturmiljöer får stadsmiljöer, urban natur, en allt större betydelse för den biologiska mångfalden. Fler och fler arter anpassar sig till ett liv i staden, och en större tolerans för människor, vilket ger en allt större möjlighet till samexistens.

Mänsklig påverkan, kulturmiljöer och hävd utgör nödvändiga störningar för många arter som i brist på dessa kan söka sig till störda stadsmiljöer för att fylla sina behov.

Dessa områden är också viktiga för människor eftersom forskning gång på gång påvisar att vistelse i naturmiljöer har gynnsam inverkan på hjärnans aktivitet och på vår förmåga att återhämta oss från stress.

När det gäller den urbana naturens värde som habitat och rekreationsområde sammanfaller flera av dessa. Det kan t ex handla om att undvika fragmentering och skapa sammanhängande gröna stråk som sammanlänkar olika park och naturområden. Något som uppskattas både av människor, som rekreationsstråk, och av djur och växter, som viktiga spridningskorridorer. Målet för Rocksjön som urban natur är att utveckla tillgängligheten, de rekreativa värdena samt göra Rocksjön till kommunalt naturreservat. Det finns flera lyckade exempel på hur stadsnära natur- och kulturområden har blivit till populära närrekreationsområden utan att de biologiska värdena hotas.

Reservatsbildning för Rocksjöområdet har diskuterats tidigare i flera omgångar. Planerna har inte genomförts på grund av bedömningen att reservatsbildningen riskerat utgöra hinder för kommande förändringsbehov. Arbetet med att identifiera reservatsgränserna har precis påbörjats och kommer att utredas noga eftersom avgränsningen kan få betydelse för möjligheten till stadsutveckling i områdena runt sjön. I dagsläget utpekas sjöytan, de naturpräglade områdena runt Rocksjön och Rock-

sjöån ut som viktiga att skydda medan Kanotstadion, Knektaparken, Rocksjöbadet och Rocksjövallen skulle lämnas utanför. I anslutning till Rocksjöån är det viktigt att skapa en sammanhängande stadsväv i form av förbindelsestråk mellan framtida stadsbebyggelse vilket måste beaktas i arbetet med reservatsavgränsningen. Även förbindelse mellan befintlig järnvägsstation och en eventuell höghastighetsstation söder om Munksjön behöver beaktas i det arbetet.

Nytt gång- och cykelstråk över Rocksjöån

I takt med stadens utveckling behöver ett nytt gång- och cykelstråk tillskapas som sammanlänkar Kålgårdsområdet med Gamla flygfältet. Stråkets exakta sträckning är ännu ej fastställd men det kommer att korsa Rocksjöån. Stråket behövs för att förbättra kommunikationerna och tillgängligheten mellan bebyggelseområden och ge förutsättning för en gynnsam stadsutveckling.

Kålgården

Kålgården utgör ett viktigt utvecklingsområde för Jönköpings stadskärna. I dagsläget planeras bebyggelse i form av bostäder med till viss del mindre verksamheter i markplan. Utbyggnaden skulle medföra trafikmatning från Östra Strandgatan via cirkulationsplats till Stenhuggargatan. Det pågår en ombyggnad av södra Kålgården, gamla Framnässtippen, till en stadspark, med lektyor, promenadslingor och utsiktsplatser.

Parken planeras som skötselintensiv, med ängsvegetation som inte förutsätter gräsklippning utan endast slåtter en gång per år. Det föreslås även inrymma omfattande trädplanteringar och omfattande massutfyllnader. I anslutning till området, intill Upptech, där tidigare bowlingarena diskuterats, finns byggbar mark vars användning i dagsläget ej fastställts.

Nedan ses Kålgårdsparkens lekplats under konstruktion.

Ovan: Vy från norr över den konstgjorda kullen i den blivande Kålgårdsparken. På kullens topp ska en konstgjord skeppssättning byggas.

Ombyggnad av bro över Rocksjön

Stadsbyggnadskontoret utreder, inom ramen för stadsbyggnadsvisionen, ombyggnad av bron över Rocksjön på Herkulesvägen. Den befintliga bron klarar varken gällande bärighetskrav eller breddkrav för kollektivtrafiken. Efter ombyggnation ska bron klara bärighetskraven för bl. a. tunga fordon och spårbunden kollektivtrafik. Breddmässigt ska den klara körfält för biltrafik, kollektivtrafik samt gång och cykel. Bron ska möjliggöra en trygg och attraktiv gång- och cykelunderfart i väst-östlig riktning.

I smaband med detta kan en vattenpassage för mindre småbåtar möjliggöras genom smärre justering av dammluckorna. En lägre vattenreglering kan innebära högre strömmningshastighet i Rocksjön och lägre vattenstånd i vissa delar av Rocksjön och våtmarkerna. Detta, tillsammans med gällande vattendom, måste beaktas vid en förändring av dammluckorna. Hänsyn måste också tas till utter, bäver och fiskförflyttningar mellan Rocksjön och Munksjön.

Vandrarhem vid Rocksjöbadet

Vandrarhemmet vid A6 ska omlokaliseras till ny plats i anslutning till Rocksjöbadet. Den nya an-

Anläggningsplats för vandrarhemmet mellan Rocksjöbadet och Rocksjövallen. Byggnaden blir en naturlig samlings- och mötesplats för området.

Befintlig bro över Rocksjön som föreslås ersättas av ny konstruktion som erbjuder vattenpassage och gc-underfart.

Befintlig bro över Rocksjön sedd från Munksjösidan.

läggning ska även innehålla omklädningsrum och toaletter för badgäster till Rocksjöbadet samt café, öppet för allmänheten. Ägaren ansvarar för skötseln av badplatsen. Dessa åtaganden ska regleras i avtal med kommunen. I anslutning till vandrarhemmet anläggs parkering för besökande till området. Anläggningen planeras vara färdig hösten 2009. Eftersom arten nissöga finns i området bör vidare undersökning göras för att ta reda på var arten finns och vilken påverkan bygget har på arten.

Eftersom omklädning och toaletter för Rocksjöbadet integreras med Vandrarhemmet kommer befintlig omklädningspaviljong att tas bort och ersättas med ett skydd mot trafikbuller.

Aktivitetscentra och uppgraderad kanotstadion

Kanotföreningarna i Jönköping tillsammans med Svenska kanotförbundet har uttryckt önskemål om att uppgradera Rocksjöns kanotstadion till nationell/internationell standard. Rocksjön har, på grund av sina förhållanden, Nordens bästa fysiska förutsättningar för kanotarrangemang och Jönköping stad har alla förutsättningar för att kunna vara värd

för större kanotevenemang. Staden är lagom stor för att ge tillgång till service men utan storstadens logistikproblem. Svenska kanotförbundet tror sig kunna fördubbla antalet kanottävlingar i Rocksjön genom föreslagen upprustning.

Anläggningen skulle dimensioneras för 5 - 10 tävlingar av nationell karaktär per år med 150 - 200 deltagare och cirka 500 åskådare och 2 - 4 internationella arrangemang per år med ca 200 - 300 deltagare. För internationella arrangemang är det svårt att uppskatta mängden åskådare. En öppenhet i Knektaparken och en god flexibilitet i anläggningen skulle göra det möjligt att ge plats för stora mängder åskådare vid behov.

Uppgraderingen skulle främst innebära en upprustning av befintliga anläggningar med tillskott av några nyanläggningar. Anläggningen skulle utgöras av två nya starttorn, utbyggnad av befintligt målhus för att inrymma juryutrymmen, sekretariat, reception m m. Utbyggnaden skulle ungefär innebära en fördubbling av befintligt målhus byggnadsyta. De befintliga banorna ska användas som de är idag. Standardhöjningen skulle även innebära nyanläggningar för toaletter och omklädning. Förråd för kanotsporten placeras i huvudsak vid RocksjövalLEN. Hit lokaliseras också omklädning och service vid större idrottsevenemang. Närheten till det nya vandrarhemmet vid Rocksjöbadet skapar bra förutsättningar för logi för deltagare och åskådare i direkt anslutning till tävlingsområdet.

Störst ingrepp i parkmiljön innebär önskemålet om fasta läktarplatser för åskådare i anslutning till målplatsen i Knektaparken. Fritid i Jönköping har sett en möjlighet att genom samnyttjande kunna tillfredsställa ytterligare behov i området genom föreslagen anläggning. Flera viktiga motionsevenemang som arrangeras i parken årligen skulle ha stor nytta av installationer för t ex speakerfunktioner, målhus, toaletter och övrig service för deltagare och åskådare. Omklädningsrum och målhus skulle

Nedan: Bild från ett Vårrusevenemang i Hagaparken.

Ovan: Befintlig kanotstadion har utsatts för omfattande skadegörelse och är i stort behov av upprustning. Klotter och sönderslagna rutor samt nedskräpning präglar anläggningen vars utseende kan bidra till otrygghetskänsla i Knektaparken. Foto Mikael Nyander.

även kunna utnyttjas av föreningar i närområdet som samlingslokal etc och för skolor i området för faciliteter i anslutning till biologiundervisning och friluftsdagar.

Ambitionen är att en anläggning i Knektaparken skulle utgöra en samlingsplats, entréfunktion, informationsplats och serviceinrättning för flertalet av Rocksjöområdets olika evenemang.

Ovan: Befintlig byggnad för omklädning vid RocksjövalLEN föreslås kompletteras med förråd för kanotstadions utrustning. Nedan: Befintligt starttorn föreslås ersättas med ny konstruktion som även kan fungera som utkiksplats och fågeltorn.

Utvecklingspotential

Ökad tillgänglighet och trygghet

För att kunna använda ett grönområde måste man komma till det. En god tillgänglighet är mycket viktigt för hur väl ett urbant grönområde fungerar ur rekreationssynpunkt. Tillgänglighetsproblem kan uppstå både genom fysiska barriärer, man har svårt att ta sig dit, och genom sociala barriärer, man är rädd för att ta sig dit/ vistas där.

Ett långsiktigt arbete med att öka graden av informell övervakning av Rocksjöområdet, som innebär anläggande av bostäder och andra utåtriktade verksamheter och aktiviteter som vänder sig mot grönområdet bör inledas för att öka tryggheten i området. Ett brett utbud av aktiviteter och besökare befolkar grönområdet och gör det tryggare att vistas i.

För att öka tillgängligheten till Rocksjöområdet föreslås en översyn av anknyttande infrastruktur. Gång och cykelstråk ska utformas så att de upplevs trygga med väl avvägd belysning och vegetation. En översyn av vägvisning för gående- och cyklister bör genomföras. Särskilt viktigt är det med tydlig vägvisning i de lägen där riktningsförändringar och/eller planskildheter förekommer pga den omfattande bilinfrakturen kring området. Anslutningspunkter med cykelparkering av god standard bör anläggas. En översyn av skyltning för bilister bör också ske så att man kan angöra området med bil. Angöring med bil bör ske på flera platser. Parkeringsplatser för områdets besökare, med handikapplatser ska finnas anvisad i anslutning till området. Det är viktigt att gångytor mellan parkeringsplatsen och grönområdet är tillgängliga för personer med funktionshinder. Parkeringsplatser ska inte tillåtas ta över entrémiljöerna till området. Angöring till Rocksjöområdet ska i första hand ske till fots, med cykel och kollektivtrafik. I konflikter mellan olika trafikslag ska framkomlighet och trygghet för oskyddade trafikanter och kollektivtrafikresenärer prioriteras.

Man bör definiera några huvudstråk till Rocksjöområdet där man arbetar extra mycket med att skapa en trygg, tydlig och genkoppling från omgivningen in till grönområdet. Dessa stråk bör ligga nära hållplatslägen för kollektivtrafik för att ytterligare underlätta angöring till området. De bör också ges en inbjudande utformning som signalerar kopplingen till grönområdet, t ex med

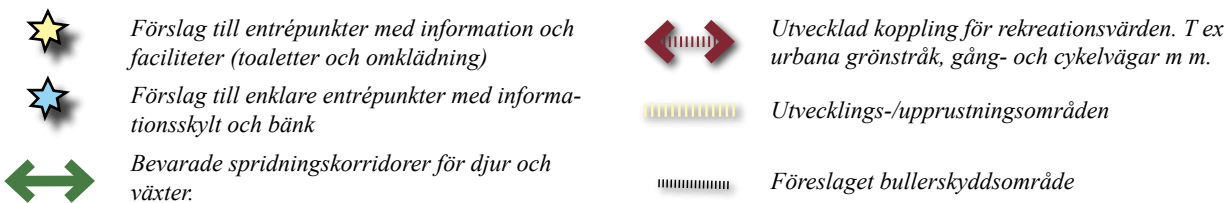
urbana grönstråk i form av träd- och eller perennplanteringar och väl tilltagna gång- och cykelytor, smala körfält samt god tillgänglighet för funktionshindrade. Stråken bör även förlängas till att utgöra kopplingar till omgivande parker och grönområden. Föreslaget gång- och cykelstråk över Rocksjön kan, rätt utformat bidra till att stärka tillgänglighet och orienterbarhet i området. Bevarade naturvärden och god öppenhet samt möjlighet till passage vattenvägen måste uppnås vid utformningen.

Inom grönområdet bör utformningen av gång- och cykelstråk hanteras olika. Genomfartsstråken ska vara så trygga som möjligt att använda medan stråk för naturupplevelser och avskildhet kan vara spännande, med dämpad eller ingen belysning och ligga inbäddade i vegetation.

Tydliga entrépunkter till Rocksjöområdet bör utvecklas i entréstråkens förlängning på strategiska platser. Vid entrépunkter ska det finnas orienteringskartor och information om områdets karaktär och olika aktivitetsmöjligheter. Faciliteter, som offentliga toaletter, café, service, informationsplatser, övernattningsmöjligheter etc ska märkas ut. Entrépunkterna kan t ex ges olika fokus. En entrépunkt kan t ex ha djupgående information om områdets naturvärden (naturrum), en om dess kulturvärden och historia (kulturrum) och en om områdets sport, lek- och fritidsaktiviteter (sport- och lekrum). Bemanning av entrépunkter vid speciella tillfällen/tidpunkter kan övervägas.

En paddlings- och roddförbindelse kan möjliggöras mellan Rocksjön och Munksjön genom ombyggnad av bron över Rocksjön vilket skulle innebära ett mycket attraktivt tillskott till områdets rekreativvärden.

Den planerade ombyggnationen av bron vid Herkulesvägen ska främja god stadsutveckling med höga ambitioner vad gäller kollektivtrafik och gång- och cykelförbindelser, såväl i nord-sydlig riktning som väst-östlig. Bron ska även möjliggöra vattenpassage mellan Munksjön och Rocksjön. Broar utgör tunga investeringsposter i stadsbyggnadssammanhang och har kalkylerade livslängder på mellan 50-100 år. Det är därför särskilt viktigt att bron blir ändamålsenlig för framtida stadsutveckling. Särskilt viktigt att beakta vid brons utformning är goda möjligheter till en attraktiv, trygg och tillgänglig passage för oskyddade trafikanter.

Minimera störningar

Rofylldhet är ett viktigt värde i urbana parkrum och biltrafiken stör inte bara grönområdet utan även bebyggelse intill området. Områdets störningskälla är biltrafiken på omgivande trafikleder, framför allt E4. Att få bukt med bullerstörningarna är en vanskelig uppgift eftersom plank och skärmar kan ge upphov till otrygga miljöer med dålig orienterbarhet. På längre sikt bör man arbeta med bebyggelsestrukturen för att åstadkomma såväl bulleravskärmning som ökad trygghet för områdets användare.

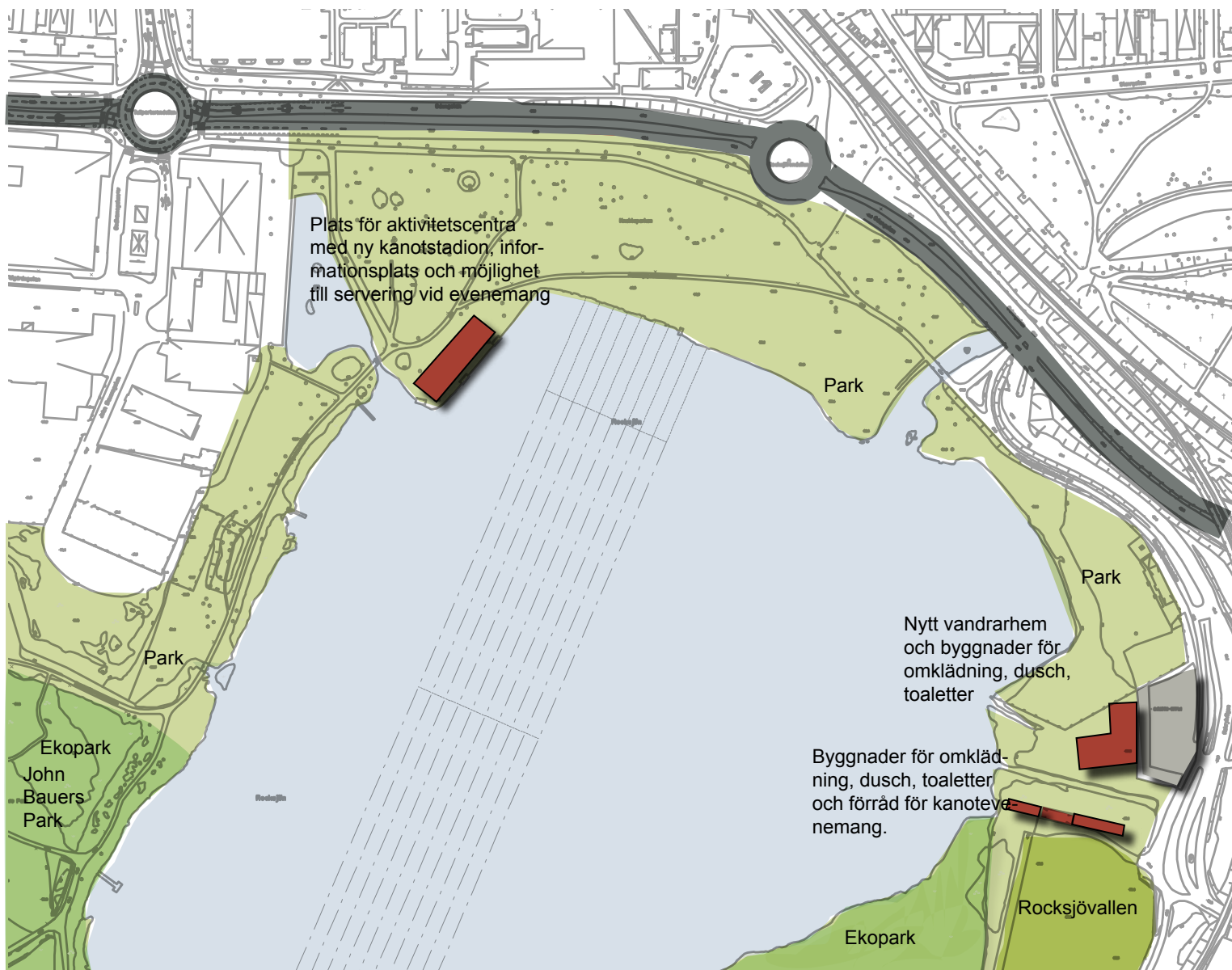
Klotteraspekten såväl som trygghetsaspekter bör vägas in i arbetet. Möjligheten till bulleravskärmning bör studeras ytterligare för att hitta en godtagbar lösning.

En annan störningskälla i området är skadegörelse, klotter och nedskräpning. Det upplevs inte bara som en störning utan kan även ge en känsla av

otrygghet. Rocksjöområdet bör städas, förses med fler rejäla avfallsbehållare samt klottersaneras.

Ett sätt att minska mängden klotter är att ta bort det så snart det uppkommer. I en omställningsfas kan området kräva återkommande städning. Ett sätt att minska nedskräpningen kan vara att engagera boende och verksamheter i närområdet, t ex genom skötselavtal. Sannolikheten att upprustningen står sig ökar om man lyckas involvera allmänheten.

Med en vattenförbindelse mellan Munksjön och Rocksjön skapas möjlighet att ro och paddla från Vättern ända in i Rocksjön. För att inte riskera störningar för djurlivet, badande, kanotister, naturintresserade och andra besökare till Rocksjöområdet kommer motorbåtstrafik inte att tillåtas i Rocksjön och Rocksjön. Dispens kan utfärdas för nödvändig trafik, för t ex bojning och följbåtar, i samband med kanotevenemang.

Bevara och utveckla befintliga värden

Det finns en utförlig plan för att utveckla och bevara Rocksjöområdets naturvärden. Till största delen handlar det om att röja och slått för att förhindra igenväxning i området. Arbetet utförs idag av Jönköpings kommun. En utveckling av verksamheten kunde ske i form av aktivitetsdagar där man bjuder in allmänheten att prova på slåtter samt där man berättar om Rocksjöns historiska funktion som betesmark och djurfoderkälla för Jönköpings invånare. Här kan man även berätta om hur hävden bidrog till att skapa de rika naturvärden som området har idag. Eventuellt kunde man ha inslag av betesdjur, framför allt som attraktiva inslag för barn.

Bildandet av naturreservatet är också ett viktigt arbete för att säkra områdets natur- och rekreativvärden. Arbetet med bildandet av naturreservatet, ramprogramarbetet för södra Munksjön och rekreativvärdena bör ske parallellt för att uppnå synergier och ökade kvaliteter. Att göra Rocksjön till fiskevårdsområde med fiskekort och bättre upplysning kring fritidsfisket är en aspekt där intressena samverkar och kan utvecklas tillsammans.

Aktivitetscentra med ny kanotstadion

Den uppgradering av Kanotstadion som föreslås bedöms inte stå i konflikt med reservatsbildningen. Inom området som definieras som aktuellt för reservatet kommer endast två nya starttorn anläggas utöver befintliga banor vilket ger en mindre förändring och ett relativt begränsat ingrepp i naturmiljön anser Stadsbyggnadskontoret i sin bedömning inför arbetet med bildandet av naturreservatet. De befintliga två starttornen är i mycket dåligt skick. Att ersätta dem med nya bedöms inte påverka väsentligt mer än att låta de befintliga stå kvar. Rocksjöområdet skulle förskönas om de byttes ut mot nya, mer genomarbetade konstruktioner. Ambitionen är att starttornen ska vara tillgängliga från land och kunna samutnyttjas av fågelskådare eller som utkiksplatser då tävlingar inte pågår vilket kommer att bidra till Rocksjöns utveckling och attraktivitet som rekreativområde även ur andra aspekter.

Utformning och placering av nya läktare och omklädnings- och toaletter i anslutning till målområdet ska göras tillgänglig för skolor, föreningar och allmänhet i närområdet. Anläggningen ska ges en öppen och inbjudande utformning, det ska märkas när den är befolkad. Här ska informationsmaterial om Rocksjöområdet och dess aktiviteter finnas tillgängliga. Anläggningen ska kunna användas vid evenemang i Knektaparken som t ex festivaler och motionslopp såväl som av kanotklubbar, naturin-

tresserade och andra besökare i området. Den kan även användas som mötesplats och uppsamlingspunkt för guidningar i området.

Det är viktigt att bevara öppenheten och kontakten mellan vattnet och gångvägen runt Rocksjön samt att inte skapa otrygga miljöer som underlättar skadegörelse. Byggnader och övriga anläggningar bör byggas av robusta material, som tål klottersanering, som åldras vackert och håller för slitage.

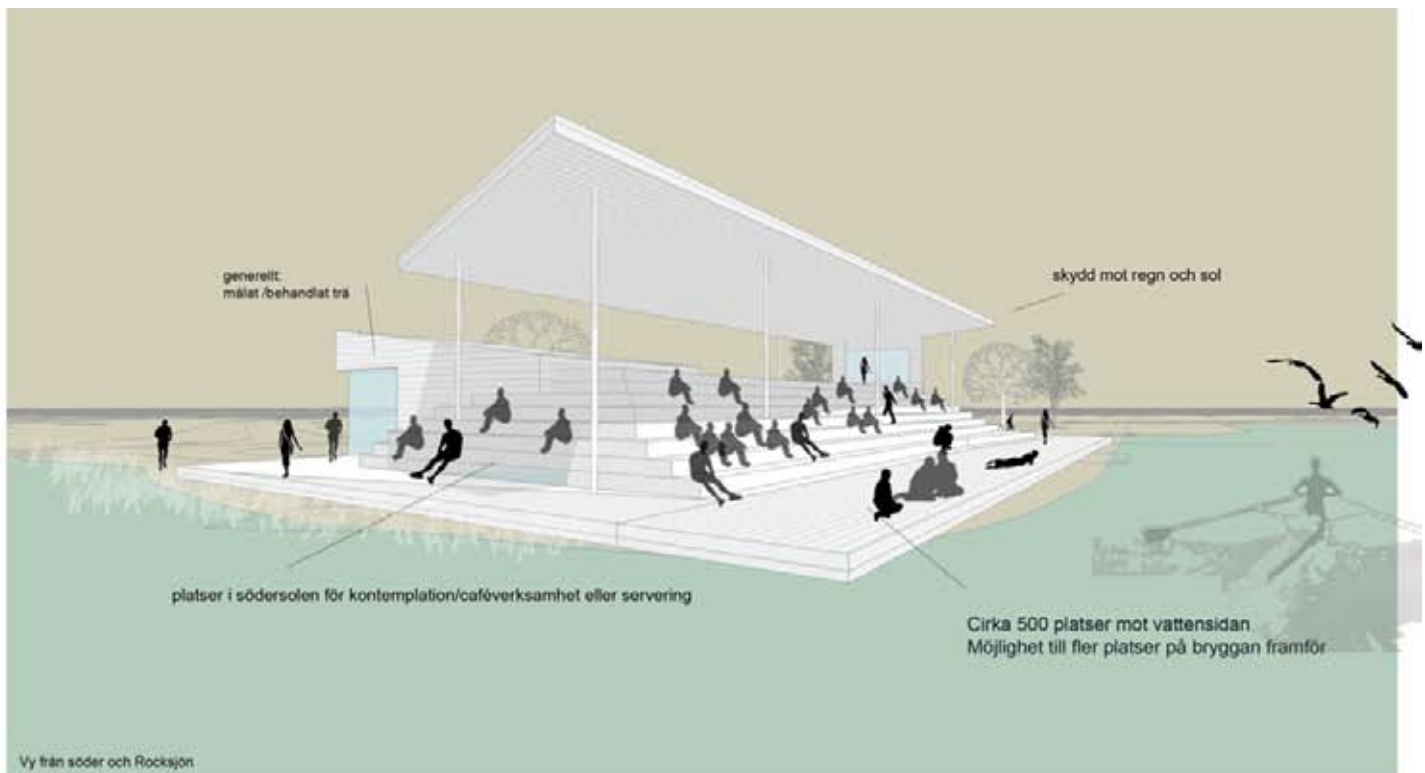
Omklädnings- för tävlande samt förråd och kanotupplag skulle kunna tillgodoses på/i anslutning till Rocksjövallen. Det skulle innebära att man samlar dessa funktioner vilket underlättar driften samt att man undviker onödig trängsel i målområdet. Det skulle även innebära att angöring med bilar med kanoter och annan utrustning främst sker här och inte i anslutning till målhuset, vilket i stort sett kan hållas fritt från biltrafik.

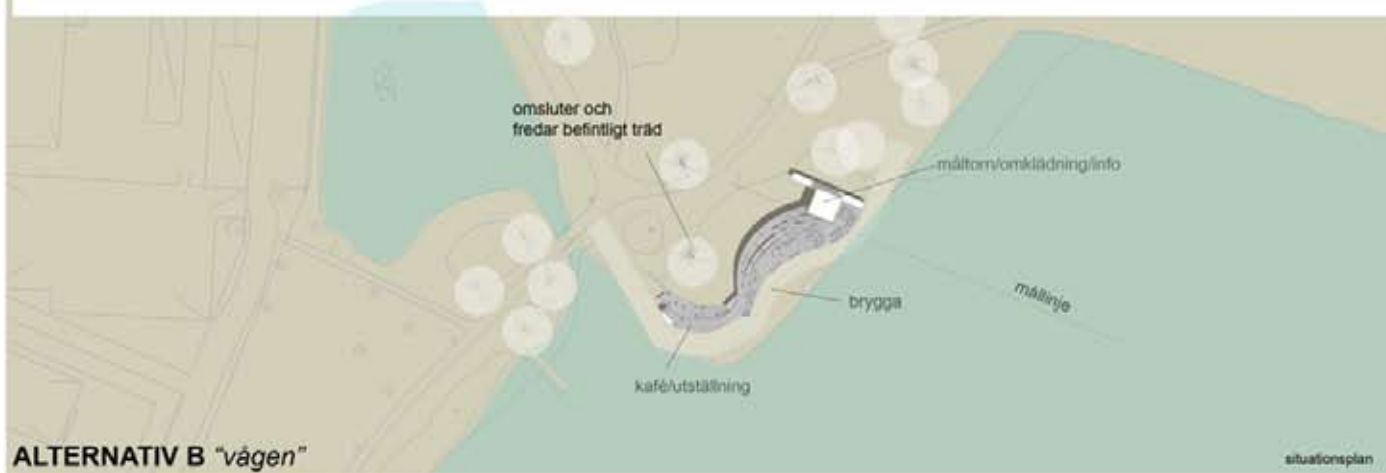
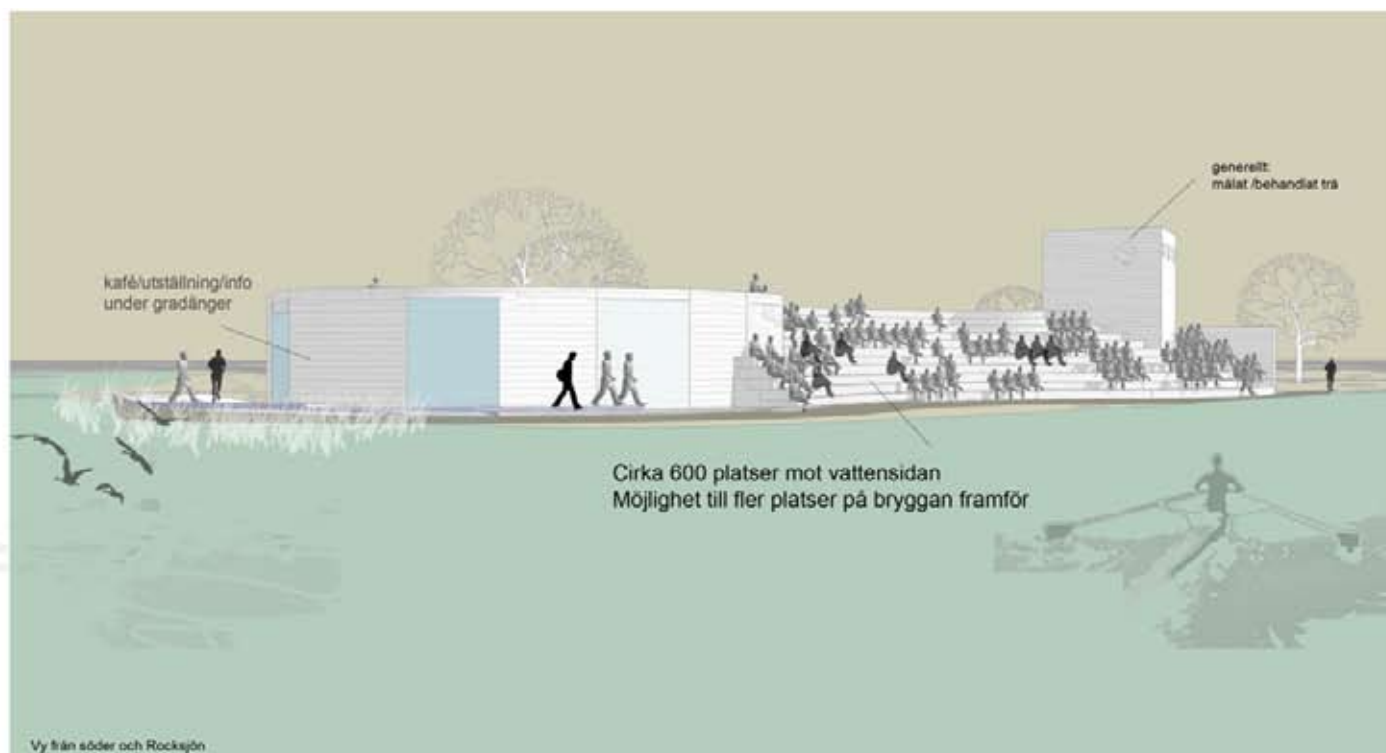
En samlokaliseringen av omklädningsfunktioner och service i allaktivitetsanläggningar ger bättre orienterbarhet, större flexibilitet, effektivare markutnyttjande, ökad trygghet och en högre grad av informell övervakning i området.

Bra förråd för kanotverksamheten skulle innebära att bryggor och annan utrustning som hör till kanotevenemang flyttas från upplag inom grönområdet som därmed städas upp och får ett prydligare utseende vilket bidrar till att höja områdets kvalitet.

Den uppgradering av Kanotstadion som föreslås bedöms inte stå i konflikt med reservatsbildningen.

Förslag för ökad värdetäthet

Rocksjöområdets värdetyngdpunkt ligger på sportaktiviteter och naturupplevelser. En utveckling av sportaktiviteterna behöver inte ske på bekostnad av områdets övriga värden. I samband med utveckling av sportanläggningar kan även andra värden i grönområdet tillskapas och lyftas.

Värden för barn och äldre bör framför allt prioriteras i arbetet med Rocksjöområdets utveckling. När den nya lekplatsen i Kålgårdsparken står klar kommer den att vara ett värdefullt tillskott. Den kan rätt använd bidra till att öka barns användning av resten av området.

En utveckling av områdets estetiska värden och kvaliteter samt utökade faciliteter i form av informationsplatser, toaletter och café med uteservering kan också utgöra en stor värdeökning för äldre.

Bekväma, avskilda sittplatser i fina utblickslägen, längs promenadstråk eller där man kan iaktta och mata fåglar är en annan.

Mer information kan ges om områdets historiska betydelse, kulturvärden och platserna för förminnena skulle kunna märkas ut och för ses med informationsskyltar.

Vandrarhemmet med sitt café och en förbättrad kanotstadion innebär en möjlighet att ge området bättre service. Dessa punkter kan utvecklas till viktiga entrépunkter och för ses med offentliga toaletter och informationsplatser. Utvecklingen av John Bauers park skulle kunna ske i samråd med läns museet för att ge ytterligare uppslag till samverkan mellan museiverksamheten och parken vilket skulle öka parkens kulturvärde.

Sammanfattning av föreslagna åtgärder

Sammanfattningsvis kan konstateras att pågående och befintliga utvecklingsprojekt bör kunna genomföras utan konflikt med naturintresset, förutsatt att stor hänsyn tas till naturvärdena vid utförandet och då aktiviteter pågår. Utvecklingsprojekten kan, rätt genomförda, ge ytterligare resurser till natur- och miljövårdande insatser i området och stärka områdets viktiga roll som plats för naturupplevelse och studier av natur och artrikedom.

För att höja standarden på området, befolka det och öka användandet samt minska risken för skadegörelse bör ett samlat grepp tas för att höja grönområdets standard. En gemensam tidplan för åtgärder i området kan bidra till att detta sker. En bred arbetsgrupp med samlad kompetens bör vara rådgivande i arbetet med grönområdet. Möjligheter till utveckling och kvalitetshöjning av Rocksjöområdet bör alltid finnas i åtanke, även under genomförande av närliggande stadsutvecklings- och bebyggelseprojekt. Följande huvudsatsningar föreslås.

- Utveckla befintliga verksamheter, bygg nytt aktivitetscentra, uppgradera kanotstadion och befintliga bad och sportanläggningar.
- Öka tryggheten genom ökad informell övervakning, ändamålsenlig belysning samt väl underhållna grönytor. Skapa öppenhet, överblickbarhet där man "måste" färdas.
- Öka tillgängligheten. Se över anslutande infrastruktur samt skapa goda anslutnings- och entrépunkter. Skapa "urbana grönstråk" som länkar ihop grönområdena. Se över skyltning och vägvisning till området för samtliga trafikslag och genom området för gång- och cykeltrafik.
- Skapa bättre framkomlighet för kollektivtrafik, gång- och cykel genom ombyggnation av bron vid Herkulesvägen.
- Utveckla vattenförbindelsen mellan Rocksjön och Munksjön samtidigt som naturvärdena beaktas.
- Skapa sittplatser i fina utblickslägen, där man kan mata fåglar, betrakta folk och längs promenadstråk, där man kan vila.
- Arbeta för att naturreservatet ska bildas i samverkan med rekreationsintresset. Använd goda exempel där rekreations- och naturintresset förenas (t ex Södra Djurgården i Stockholm och Delsjöområdet i Göteborg) som förebilder.

- Arbeta aktivt för att minska bullerstörningarna från E4 för en mer rofylld naturupplevelse och mer värdefullt grönområde.
- Inför motåtgärder mot skadegörelse, störande klotter och nedskräpning.
- Samlokalisera faciliteter för att skapa ökad flexibilitet, trygghet och orienterbarhet samt minska ytåtgång.
- Tillskapa god tillgänglighet för funktionshindrade inom ramen för alla projekt.

Ovan: Möten mellan människa och djur uppskattas av de flesta. En plats att sitta och mata fåglar är särskilt uppskattad av områdets besökare.

Ovan: Utveckling av kanotsporten ger förutsättningar för fler aktiva utövare.

Nedan: Strategiskt placerade bänkar i vackra utblickslägen ger stort mervärde för grönområdet och kan bidra till att befolka det.

Medverkande

Tjänstemän på Jönköpings kommun:

Mats Berggren	avdelningschef, Fritidsförvaltningen
Helen Bjurulf	biolog, Stadsbyggnadskontoret
Harald Björkdahl	ingenjör, Tekniska kontoret, Infra Utredning Grönt
Johan Eriksson	avdelningschef, Fritidsförvaltningen, Anläggning
Dag Fredriksson	ekolog, Stadsbyggnadskontoret, Stab
Ola Friberg	utvecklingschef, Fritidsförvaltningen, Ledningsgruppen
Lars Gustavsson	projektledare, Stadsbyggnadskontoret, Utveckling och Trafikavdelning
Björn Kallin	landskapsarkitekt, Tekniska kontoret, Projekteringsenheten
Marie Leuchovius	miljöinspektör, Stadsbyggnadskontoret, Miljöskyddsenheten
Weine Modigh	enhetschef, Tekniska kontoret, Infra Utredning Grönt
Seth Möllås	verksamhetschef, Tekniska kontoret, Mark och exploatering
Josephine Nellerup	samhällsbyggnadsstrateg, Stadskontoret
Kristin Nilsson Isaksson	samordnare, Kulturförvaltningen, Allmän kulturell avdelning
Martin Petersson Dahl	utvecklingsingenjör, Fritidsförvaltningen
Monica Rytman	miljöinspektör, Miljökontoret, Hälsoskyddsenheten
Ronny Steen	plan- och bygglovschef, Stadsbyggnadskontoret, Planavdelning
Ronny Svensson	trafikplanerare, Stadsbyggnadskontoret, Utveckling och Trafikavledning

Jönköpings kanotklubbar:

Tyrone Ferm

Foto: Mikael Nyander

STADSKONTORET
Underlagsrapport till bildandet av naturreservat
för Rocksjöområdet
september 2009

**JÖNKÖPINGS
KOMMUN**

Ljuset vid Vättern